

รายงานการวิจัย เรื่อง

นวัตกรรมดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Chinese Music Innovation of Bang Luang Community for Cultural Tourism

ผู้วิจัย

ชลีรัตน์ พยอมแย้ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอุดมศึกษา (สกอ.)

โดยการประสานงานของเครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง

ปีงบประมาณ 2553

600255148

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

248740

รายงานการวิจัย เรื่อง

นวัตกรรมดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Chinese Music Innovation of Bang Luang Community for Cultural Tourism

ผู้วิจัย

ชลีรัตน์ พยอมแย้ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอุดมศึกษา (สกอ.)

โดยการประสานงานของเครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง

ปีงบประมาณ 2553

ชื่อแผนงานวิจัย นวัตกรรมดนตรีจีนของชุมชนบางหลวงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ผู้วิจัย ชลธิรัตน์ พยอมแย้ม¹

บทคัดย่อ

248740

แผนงานวิจัยชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง และนำมาสร้างนวัตกรรมให้กับชุมชนดังนี้ 1) องค์ความรู้และหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีจีนชุมชนบางหลวงสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเจ็ญหัว 2) สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง 3) มัคคุเทศก์ท้องถิ่น คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และรูปแบบเรขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ของดนตรีจีนชุมชนบางหลวงในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม และ 4) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง วิจัยเป็นแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณเชิงคุณภาพ และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนเจ็ญหัว เยาวชนในท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านด้านดนตรีจีน นักดนตรีจีนวงรวมมิตรบางหลวง ผู้ประกอบการร้านค้า นักท่องเที่ยว และผู้นำชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจ และแบบวัดเจตคติ ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชนบางหลวง นำผลมาสร้างหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีจีน และทดลองใช้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ($t = 38.28, P = .05$) มีทักษะการเล่นดนตรีสูงขึ้น มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57, S.D. = 0.48$) และมีเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13, S.D. = 0.29$)

2. ผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง ดนตรีจีนชุมชนบางหลวง พบว่าคุณภาพสื่ออยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.29$) ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.36$) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.62$)

3. ผลการสร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า ได้หลักสูตร ฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.51$) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.33$) ผลการออกแบบเรขศิลป์ พบว่า มีความเหมาะสมในด้านความสวยงาม ร่วมสมัย มีความหมายสื่อถึงวงดนตรีจีนรวมมิตรบางหลวง ดึงดูดความสนใจในเชิงพาณิชย์ เหมาะสมกับการนำไปวางกับสื่อ

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อ. เมือง จ. นครปฐม 73000 โทรศัพท์ 0-3426-1065

ชนิดต่าง ๆ มีเอกลักษณ์ของตนเองไม่ซ้ำแบบใคร เป็นสากลสื่อสารได้หลายรูปแบบ และเรียบง่าย
สร้างความจดจำได้ดี ($\bar{x} = 4.18, S.D. = 0.36$)

4. ผลการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับดนตรีจีนของชุมชน
พบว่า มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเล่นดนตรีตามกิจกรรมงานประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ก่อให้เกิดการ
รวมตัวและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน 2) การเล่นในกิจกรรมของชุมชน เช่น ที่แพอาหาร
ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน และ 3) การแสดงและ
เผยแพร่ความรู้ เช่น ที่บ้านดนตรีจีน และการแสดงบนเวทีในโอกาสต่างๆ ทำให้เป็นที่รู้จักและเกิด
ความภาคภูมิใจ พร้อมทั้งจะสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมสู่รุ่นต่อไป

Research Program Title: Chinese Music Innovation of Bang Luang Community for Cultural Tourism

Researcher: Chaleerat Payomyam

Abstract

248740

This research program aimed to study community context and local wisdom in Chinese music of Bang Luang community and to create the innovations from the study as follows: 1) a body of knowledge and a curriculum in local Chinese music for the lower secondary school students of Jianhua Public School; 2) multimedia for learning local wisdom in Chinese music; 3) local guides, a training manual for local guides and graphic design representing the identity of Chinese music community in term of cultural communication and 4) cultural tourism based on local wisdom in Chinese music. The quantitative - qualitative mixed methods, including participatory action research, were used. The research samples were the school administrators, teachers and students in Mattayom 3 of Jianhua Public School, local youths, music scholars, musicians of Ruam Mit Bang Luang troupe, traders, tourists and community leaders. The research instruments for collecting data were an interview form, a questionnaire, a focus group discussion, a learning achievement test, a satisfaction test and an attitude test. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test. The research results were summarized as follows:

1. As for the study of the knowledge in Chinese music, the Chinese music curriculum was developed. After curriculum try-out, the students' learning achievement ($t = 38.28$, $P = .05$) and skills in sic was higher. The students' satisfaction with learning management was at a high level ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.48); while the students' attitudes to the learning management was at an average level ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.29).

2. Regarding the development of multimedia for Chinese music learning, it was found that the quality of the multimedia was at the excellent level ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.29), while the content aspect was at good level ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.36). The students' learning achievement was higher than before learning with the multimedia at the .05 level of statistical significance. The attitude of the students to the multimedia was at high level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.62).

3. According to the local guides training, the curriculum was suitable in a high level ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.51) and the trainees' satisfaction was at the highest level. As for the graphic design,

¹ Faculty of Science and Technology, Nakhon Pathom Rajabhat University, Amphoe Mueang, Nakhon Pathom. 73000

Tel : 0-3426-1065, Fax : 0-3426-1065, e-mail : payom2493@hotmail.com

it was suitable in aspect of beauty, modernness, representation of Ruam Mit Bang Luang troupe, commercial attraction, can afford them any places as media types, has own unique, universal communication taking various forms and the last easy to remember it well. ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.36).

4. There were three forms of cultural tourism based on the Chinese music. 1) The performance at the local traditions had united and strengthened the community. 2) The performance at the community events, for example at the restaurant, created the cultural exchange between guests and visitors. 3) The performance for knowledge distribution, at the music house or stage shows, made the community famous and encouraged the pride in the community leading to culture inheritance to the next generation.

กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัย นวัตกรรมคนตรีจีนของชุมชนบางหลวงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้รับทุนสนับสนุนจาก เครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ปีงบประมาณ 2553 การดำเนินการวิจัยทั้งหมดเป็นไปด้วยดี ซึ่งเกิดจากความร่วมมือ สนับสนุน และความเป็นกัลยาณมิตรของนักวิจัยในชุดโครงการ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปราชญ์คนตรีจีนชุมชนบางหลวง และคณะนักคนตรีวงรวมมิตรบางหลวง จึงนำมาสู่ความสำเร็จและความมีคุณค่าในการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในครั้งนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

5 มกราคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย	2
1.3 กรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 มหาวิทยาลัยกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	5
2.2 แนวคิดของงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	7
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.4 คนตรีจีนของชุมชนบางหลวง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	14
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย	14
3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	15
บทที่ 4 ผลการวิจัย	17
4.1 องค์ความรู้และผลการสร้างนวัตกรรม	17
4.1.1 การพัฒนาองค์ความรู้และหลักสูตรคนตรีจีนชุมชนบางหลวง จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ความเป็นสากล	18
4.1.2 การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่องคนตรีจีนชุมชนบางหลวง	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.1.3 การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญาคนตรีจีนชุมชนบางหลวง ในรูปแบบมัลลเทศก์ท้องถิ่นและเรขศิลป์	25
4.1.3.1 นวัตกรรมหลักสูตรการฝึกอบรมมัลลเทศก์ท้องถิ่นคนตรีจีน บางหลวง	28
4.1.3.2 นวัตกรรมรูปแบบเรขศิลป์	37
4.1.4. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น คนตรีจีนของชุมชนบางหลวง	45
4.1.4.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่	45
4.1.4.2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคนตรีจีน	46
4.2 การถอดประสบการณ์การบริหารจัดการแผนงานวิจัย	47
4.2.1 การพัฒนาโจทย์วิจัย	47
4.2.2 การติดตามสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย	49
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
5.1 สรุปผล	53
5.2 อภิปรายผล	56
5.3 ข้อเสนอแนะ	57
เอกสารอ้างอิง	58
ภาคผนวก ก แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรคนตรีจีนชุมชนบางหลวง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเจียนหัว	60
ภาคผนวก ข สื่อมัลลเทศก์เพื่อการเรียนรู้ เรื่อง คนตรีจีนชุมชนบางหลวง	109
ภาคผนวก ค คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมมัลลเทศก์ท้องถิ่นและรูปแบบเรขศิลป์	130
ภาคผนวก ง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น คนตรีจีนของชุมชนบางหลวง	146
ภาพกิจกรรม	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงผลการทดสอบทักษะการปฏิบัติก่อน-หลังเรียนเครื่องดนตรีจีน	19
4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนความรู้ดนตรีจีน	19
4.3 แสดงผลของความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน	20
4.4 แสดงผลของเจตคติที่ผู้เรียนมีต่อการเรียนการสอนดนตรีจีน	21
4.5 แสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง ดนตรีจีน	23
ชุมชนบางหลวง	
4.6 แสดงผลความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง ดนตรีจีนชุมชนบางหลวง	23
4.7 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ดนตรีจีนรวมมิตรบางหลวง	26
4.8 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของดนตรีจีนรวมมิตรบางหลวง	27
4.9 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพของดนตรีจีนรวมมิตรบางหลวง	28
4.10 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มัคคุเทศก์ท้องถิ่นดนตรีจีนชุมชนบางหลวง	30
4.11 แสดงร้อยละของค่าเฉลี่ยจากการสอบด้วยแบบทดสอบท้ายหน่วย	31
4.12 แสดงผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการทดลองใช้หลักสูตร การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	34
4.13 แสดงผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรการฝึกอบรม มัคคุเทศก์ท้องถิ่น	36
4.14 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบตราสัญลักษณ์วงดนตรีจีน รวมมิตรบางหลวง	38
4.15 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตราสัญลักษณ์และรูปแบบสื่อเรขศิลป์แบบที่ 1	40
4.16 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตราสัญลักษณ์และรูปแบบสื่อเรขศิลป์แบบที่ 2	41
4.17 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตราสัญลักษณ์และรูปแบบสื่อเรขศิลป์แบบที่ 3	42
4.18 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตราสัญลักษณ์และรูปแบบสื่อเรขศิลป์แบบที่ 4	43
4.19 แสดงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ตราสัญลักษณ์และรูปแบบสื่อเรขศิลป์แบบที่ 5	44